

MILOSTIVÉ LÉTO – MANUÁL

Kde najdete: Část druhá, čl. IV., bod 25. zákona č. 286/2021 Sb., kterým se mění občanský soudní řád a exekuční řád

Základní pointa: pokud dlužník v době od 28.10.2021 do 28.1.2022 zaplatí jistinu pohledávky v exekuci, prováděné soudním exekutorem (dle exekučního řádu), a paušální odměnu exekutora ve výši 908,- Kč (750Kč + DPH), soudní exekutor dlužníka rozhodnutím osvobodí od placení veškerých dalších pohledávek vymáhaných v exekuci

Někdy se označuje jako „amnestie sankcí“ – to nepoužívejte, vůbec se nejedná o amnestii (tzv. generální pardon), klientům to vysvětlujte. Pro velkou část klientů je právní úprava nevyužitelná a spojená se zbytečnými vedlejšími riziky nebo potížemi, doporučujeme klienty k využití nepřesvědčovat, pokud sami nemají zájem a příležitost splnit podmínky zákona (!!!)

Exekuce prováděná soudním exekutorem – nevztahuje se na:

- daňová exekuce – prováděná Finanční správou ČR nebo Celním úřadem ČR
- správní exekuce – prováděná obecními úřady obcí s rozšířenou působností (vč. městských úřadů, magistrátů)
- insolvence – oddlužení
- pohledávky, které dosud nejsou vymáhány v exekuci – dosud nebylo vydáno rozhodnutí (např. upomínka k zaplacení, předžalobní výzva, vyúčtování nedoplatku na pojistném na zdravotní pojištění) nebo už bylo vydáno rozhodnutí (rozsudek soudu, platební výměr, rozhodnutí v přestupkovém řízení atd.), ale nebyla zahájena exekuce

Jistina pohledávky: původní dluh bez příslušenství, např.:

- jízdné a přírážka k jízdě v MHD – bez úroků z prodlení
- nedoplatek na zdravotním pojištění – bez penále
- atd.

Na co se vztahuje osvobození – co se už pak neplatí:

- a) sankce za prodlení – zákonný úrok z prodlení, penále, pokuty a penále podle daňových zákonů atd.
- b) náklady předchozího (nalézacího) řízení
- c) náklady oprávněného v exekuci
- d) náklady soudního exekutora nad rámec paušální odměny 908,- Kč – odměna, hotové výdaje, jiné náklady exekuce (např. znalečné, pokud byl nařízen prodej nemovitosti)

Na koho se vztahuje osvobození: pouze fyzické osoby – pokud má klient obchodní korporaci (např. s.r.o.), na tu se osvobození nevztahuje

Co to je veřejnoprávní věřitel – typ pohledávek, na které se vztahuje osvobození:

- a) Česká republika – **např.**: soudy (nezaplacené náklady soudního řízení, pořádkové pokuty), Finanční správa (daně), Česká správa sociálního zabezpečení (přeplatky na důchodech, na nemocenském atd., pokuty, atd.), správní orgány, např. stavební úřad, hygienická stanice (pokuty), včetně přestupků v dopravě (pokuta, náklady řízení)
- b) územní samosprávný celek, včetně městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy – **tzn.** obce, města, kraje, městské části nebo městské obvody, **např.**: dluh na nájemném v obecním bytě, pokuty v přestupkovém řízení v samosprávě, nedoplatky na správních poplatcích (např. za svoz odpadů – tzv. za popelnice)
- c) státní příspěvková organizace – **např.** nemocnice zřízené Ministerstvem zdravotnictví nebo Min. obrany
- d) státní fond – **např.** dluh na úvěru od Státního fondu podpory investic (podpora bydlení), přeplatky na dotacích, např. tzv. kotlíkových dotacích
- e) veřejná výzkumná instituce nebo veřejná vysoká škola – **např.** pohledávky knihoven, dlužné školné (nikoliv ale na soukromých školách)
- f) dobrovolný svazek obcí
- g) regionální rada regionu soudržnosti
- h) příspěvková organizace územního samosprávného celku – **např.** krajské nemocnice, centra sociálních služeb, domovy s pečovatelskou službou, základní a střední školy atd.
- i) ústav založený státem nebo územním samosprávným celkem
- j) obecně prospěšná společnost založená státem nebo územním samosprávným celkem – např. některé knihovny
- k) státní podnik nebo národní podnik – **např.**: Česká pošta, Lesy ČR, DIAMO, Správa letového provozu ČR, Správa letiště Praha, Povodí Labe
- l) zdravotní pojišťovna – všechny zdravotní pojišťovny
- m) Český rozhlas nebo Česká televize – **např.** dlužné televizní a rozhlasové poplatky
- n) právnícká osoba, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinou majetkovou účast, a to i prostřednictvím jiné právnické osoby – **např.**: České dráhy, ČEZ, ČSA, dopravní podniky měst (nikoliv ale subdodavatelé dopravy pro kraj nebo stát, např. Arriva v příměstské dopravě)

Nevztahuje se na pohledávky z:

- peněžité tresty a jiné majetkové sankce uložené v trestním řízení pro úmyslný trestný čin – podle mého názoru je třeba mezi jiné sankce zahrnout i náklady trestního řízení (není to jasné)
- náhrada škody způsobené úmyslně
- náhrada škody na zdraví

- výživné, včetně pohledávek za náhradní výživné (vyplacené dávky náhradního výživného jsou vymáhány proti povinnému rodiči nebo jiné osobě s vyživovací povinností)

Podmínky použitelnosti co do osoby věřitele a typu pohledávky mohou být někdy velmi nejisté – ptejte se!!

Podmínky osvobození:

- 1) Mezi 28.10. – 28.1. bude zaplacená jistina a paušální náklady, nebo
- 2) Ke dni 28.10. už byla zaplacená jistina a paušální náklady (dříve vymožená např. na základě srážek ze mzdy, splátek atd.)

POZOR !!! – osvobození se vztahuje na „placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících zaplacenou jistinu v exekučním řízení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny“. To znamená (zřejmě..), že:

- pokud je exekuce prováděna již delší dobu, do osvobození se nezapočítává, co už bylo vymoženo (splátky, srážky, prodej věcí atd.) a vyplaceno oprávněnému – není příliš jasné, jak se to má počítat...

Např.: exekuce pro „pokuty za jízdu na černo“ ve výši 3.000,- Kč, vymáhaná pohledávka (včetně úroků z prodlení a nákladů řízení plus nákladů exekuce předběžně vyčíslená na 20.000,- Kč). Dlužník ve splátkách zaplatil 6.500,- Kč – z toho si exekutor započítal část na náklady exekuce, ca. 4.000,- Kč byly vyplaceny oprávněnému dopravnímu podniku. To může budít dojem, že jistina a paušální náklady už byly zaplacené – jelikož se ale plnění v exekuci započítává v pořadí 1. náklady řízení, 2. úroky, 3. jistina, na jistinu dosud nebylo pravděpodobně uhrazeno nic, přičemž již vymožené plnění se nevrací, resp. ani dodatečně se nemůže započítat na jistinu.

Např. II: nedoplatek na pojistném zdravotním pojištění z roku 2017 je 50.000,- Kč, ze zákona vzniká povinnost zaplatit penále ve výši 0,05% denně, penále od 1.1.2018 činí k 28.10.2021 částku ca. 35.000,- Kč (denně narůstá o 25,- Kč, měsíčně o 775,- Kč), dlužník splácí měsíčně 500Kč od ledna 2020, zaplatil celkem 12tis Kč - splátka nepokryje ani měsíční nárůst penále, tzn. na jistinu nezaplatil dosud nic, penále není uhrazené ani z třetiny a dál narůstá.

Především ale není vůbec jasné, jestli dříve vymožené plnění započtené na náklady exekuce má být přeúčtováno, anebo jestli již uhrazené náklady exekuce se také nevrací.

- Dlužník tedy musí ověřit, jestli je (může být) na jistinu pohlíženo jako na uhrazenou, anebo jestli zbývá nedoplatek, který musí ještě zaplatit.
- Pokud vznikne po započtení dosavadních plateb přeplatek (s výše uvedenými riziky – není mi vůbec jasné, jak mají a budou exekutoři dosavadní plnění započítávat), exekutor ho vyplatí na exekuci další v pořadí, tzn. další nařízenou (určení pořadí exekucí může být někdy poněkud obtížné). De facto jediné v případě, že má dlužník jen jednu exekuci, přeplatek se vrátí dlužníkovi.

Osvobození se vztahuje i na ručitele s právem postihu – pokud je dlužník osvobozený, pohledávka se vším všudy může být zcela vymáhána proti ručiteli (např. u povinnosti vrátit dotaci, úvěru se státní podporou atd.), ručitel pak ztrácí právo domáhat se na dlužníkovi vydání bezdůvodného obohacení.

CO A JAK S KLIENTY ŘEŠIT – NA CO SE SOUSTŘEDIT:

1) **Má klient reálnou šanci zaplatit jistinu a paušální náklady?**

- milostivé léto v žádném případě **nepřináší takové výhody, aby se kvůli němu klient zadlužil !!!** (nejhorší varianta je půjčit si 5000 od lichváře jenom kvůli zbavení se 10000 nákladů – lichvářovi pak zaplatí mnohem víc a hůř)
- pokud klient pravidelně nemá na zaplacení nákladů na bydlení nebo žádá o potravinovou pomoc, exekuce je ten nejmenší problém jeho života (!!!)
- pokud má klient navíc velké množství exekucí, které nikdy nemůže „vyplatit“, je zcela zbytečné soustředit se na milostivé léto (majetkové situaci klienta fakticky nepomůže vyplacení/zastavení jedné exekuce z 10ti) – **od roku 2023 bude možné uvažovat o zastavení tzv. bezvýsledných exekucí, což bude systémové a mnohem vhodnější řešení.**
- navíc, schopnost sehnat peníze na vyplacení jedné exekuce, se nakonec může v roce 2023 stát překážkou pro zastavení ostatních exekucí pro bezvýslednost – dlužník zjevně je schopen získat majetek na placení svých dluhů, exekuce nejsou zcela zjevně bezvýsledné a dlužník nemajetný

2) **Zjistit, jestli má „vhodné“ dluhy vůči tzv. veřejnoprávním institucím**

- zajistit **výpis z Centrální evidence exekucí** – na CzechPoint, cena za výpis 100,- Kč. Výpis lze získat také elektronicky, i zde je zpoplatněný, je nutné mít zřízený uživatelský účet, viz <https://www.ceecr.cz/>
- lze žádat o specifický výpis každé jednotlivé exekuce (včetně výše pohledávky a osoby oprávněného) – za každou exekuci v ceně 60,- Kč
- lze **oslovit všechny exekutory a žádat o poskytnutí vyúčtování exekuce** – to doporučujeme (pokud klienti chtějí využít, je třeba udělat co nejdříve), tím bude možné zjistit i nedoplatek na jistině (*vzor připravím*) - exekutor není ze zákona povinen odpovědět, standardně odpovídají (je to v jejich zájmu, povinný by mohl začít chtít plnit), není žádná lhůta pro odpověď, standardně reakce posílají do 30ti dnů (počet žádostí se kvůli milostivému létu nejspíš enormně zvýší, je možné, že exekutoři přestanou dočasně reagovat úplně – v rozporu se zákonem to není)
- **jako ideální nám přijde všechny exekutory s klientem obtelefonovat a zeptat se: 1.** kdo je oprávněný, **2.** jestli už bylo něco zaplacené, **3.** kolik činí jistina, **4.** zda bylo už nějaké plnění zaplacené na jistinu + exekutor bude trvat na dohodě na splátkách, zkusit se nějak reálně dohodnout (i kdyby šlo o 300Kč měs)
- **klienta bude třeba na tel. kontakty připravit** – exekutorské úřady budou nyní extrémně zahlcené podobnými dotazy, nejde očekávat příliš přátelské jednání (z pochopitelných důvodů). Klienty vedte k tomu, aby byli slušní a neprovokovali.
- Pokud klient nedostane jasnou odpověď, využít druhou možnost (telefon nebo dopis) a žádat o vyčíslení nedoplatku na jistině, nyní už výslovně s odkazem na tzv. milostivé léto

3) **Klient musí do 28.1.2022 zaplatit jistinu nebo nedoplatek na jistinu**

- Jistinu je třeba + 908Kč na paušální náklady je třeba zaplatit do 28.1., tzn. klient může zaplatit jednorázově nebo ve splátkách. Při platbě na konci lhůty je nutné počítat s až 72hodinovým prodloužením s platbou u některých bank (zvláště když je v tom víkend, 28.1. je v úterý), je nezbytné, aby platba byla poslední den připsána na účet exekutora. Totéž platí při platbě složenkou.
- Platbu je nutné výslovně identifikovat s odkazem na milostivé léto – např. ve zprávě pro příjemce vypsát: „**úhrada jistiny a paušálních nákladů exekuce - tzv. milostivé léto podle zákona č. 286/2021 Sb.**“ (něco je třeba napsat určitě, minimálně „**na jistinu**“) – doporučujeme, u méně zdatných klientů, abyste jim vyplnili složenku
- Je třeba **ověřit, že zaplacená částka skutečně odpovídá tomu, co má být zaplacené**. Pokud totiž klient zaplatí např. o 1,- Kč méně, podmínky milostivého léta nesplní a celá „operace“ nebude mít žádný smysl (tedy kromě toho, že zaplatí svůj dluh)
- **Je lepší jistinu a náklady přeplatit, než nedoplatit!** Přeplatek se buď použije na jiné dluhy, nebo vrátí klientovi.

4) **Výslovně informovat exekutora – podat podnět k zastavení exekuce**

- exekutor má podle zákona exekuci při zaplacení jistiny a paušálních nákladů exekuci zastavit z úřední povinnosti, tzn. i bez návrhu. To se, podle našeho názoru, spíše dít nebude – exekutorovi nehrozí žádná sankce a, jelikož nejde o vládní návrh zákona, nelze ani očekávat nějakou speciální dohledovou a vynucovací aktivitu Ministerstva spravedlnosti
- pokud klient splní podmínky, doporučuji podat písemný podnět k zastavení exekuce s uvedením, že byla zaplacená jistina a paušální náklady, byly splněné podmínky milostivého léta, a proto dlužník žádá, aby byla exekuce zastavena a exekutor vydal rozhodnutí o osvobození od placení zbytku pohledávky
- Vzor podnětu můžeme poskytnout na vyžádání.

5) **Podávat opravné prostředky**

- může se stát, že exekutoři budou podnět/návrh zamítat (s ohledem na naprosto nejasný systém započítávání dřívějších plnění to předpokládám a celkovou nepovedenost právní úpravy) – v takovém případě bude třeba podat odvolání
- v těchto věcech se obraťte na pracovníky Poradny (Radniční ul.) – neumíme předjímat důvody, na kterých exekutor usnesení o zamítnutí postaví

6) **Jednat rychle**

- pokud budete mít klienta, u kterého se milostivé léto jeví jako vhodný prostředek, řešte to s ním co nejdříve!!
- Ideálně během října zjistěte vhodné dluhy a začněte klienta připravovat na to, co bude muset udělat (včetně toho, aby si ušetřil peníze na platbu). Je třeba jednat rychle, protože 1. tři měsíce nejsou dlouhá doba, 2. vzhledem k nekonceptnosti „přílepku“ se mezitím nepochybně rozjede

právní obrana jak ze strany exekutorů (kteří de facto nemají dostat zaplacen za svojí práci, naprosto v rozporu se smyslem zákona), tak některých „veřejnoprávních věřitelů“ (např. dopravní podniky sice dostanou „pokutu“, ale už ne násobně vyšší soudní poplatek, malé obce nebudou mít nárok na zaplacení úroků z prodlení z dlužného nájmu atd.).

- Při nejistotě se ptejte mě a dalších právníků.

Celkově vzato na Vás apelujeme:

Nenabízejte klientům milostivé léto jako samospasné řešení, protože jím není.

Motivujte klienty, aby se kvůli němu nesmyslně nezadlužovali u pochybných společností nebo osob – takové dluhy je mohou uvést do nesrovnatelně větších problémů, než aktuální exekuce, s nimiž jsou víceméně sžiti.

Stejně tak zdůrazňujte, že prioritu má bydlení a další základní potřeby – nemá smysl vyvázat se z jedné exekuce na úkor toho, že nezaplatí nájem nebo nebudou mít koncem měsíce co jíst.

Vysvětlete, že u předlužených klientů je mnohem vhodnějším a legitimnějším řešením přežít s množstvím exekucí ještě dva roky, v roce 2023 budou nejspíš zastaveny pro bezvýslednost (nemajetnost).

Pokud mají klienti prostředky na využití milostivého léta (zaplacení jistiny), ved'te je v souladu s principem *pacta sunt servanda* (smlouvy se mají dodržovat) k tomu, že dluhy se mají platit. Má to totiž mnohem výchovnější, resp. socializační nebo reintegrační, efekt, než naprosto nekoncepční milostivé léto.

Mj. ověřte, jestli nemají mnohem významnější dluhy, např. na výživném pro své děti, na povinnosti k náhradě škody anebo také nákladech trestního řízení, jejichž nezaplacení může být posouzeno jako porušení podmínek podmíněného odsouzení a nařízení výkonu trestu odnětí svobody.

Za Poradnu pro občanství/Občanská a lidská práva

12.10.2021, František Valeš